

SUSTENABILITATEA – O ABORDARE SIGURĂ ÎN DEZVOLTAREA STRATEGICĂ A INSTITUȚIILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR

Alina SUSLENCO, dr. hab., conf. univ., Facultatea de Științe Reale, Economice și ale Mediului, Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți

Abstract: *The present paper represents a theoretical-analytical foray into the options for achieving sustainability in higher education institutions. The purpose of the research is to identify the possibilities of achieving sustainability within higher education institutions. In the context of the multiple crises faced by the world economy, there is a need to identify effective solutions to overcome the crises. One of them is sustainability, which represents a strategic approach to the development of higher education institutions in a new context, one disrupted by massive crises that require rapid adaptation, through the prism of changing the management model of higher education institutions. Sustainability represents an effective lever in achieving strategic development, increasing the visibility of higher education institutions, in the context of the emergence towards postmodern education. The research methodology focused on the use of multiple methods such as: analysis, synthesis, induction, deduction, abduction, comparative analysis.*

Keywords: *sustainability, universities, sustainable development, sustainability assessment, sustainability reporting.*

În secolul al XXI-lea, un secol al dinamismului, al perturbațiilor și al crizelor profunde, intervine necesitatea de atingere a echilibrului, de depășire a crizelor, de optimizare a consumului de resurse, dar și de atingere a competitivității. Astfel, fiecare economie națională pe de o parte, dar și societatea în general, trebuie să conștientizeze necesitatea de atingere a echilibrului economic-social-de mediu, pentru a oferi posibilitatea generațiilor viitoare de a valorifica resursele și de a activa într-un mediu prietenos [4,5,6].

Totodată, sustenabilitatea reprezintă un demers eficient al atingerii performanței, un pilon al atingerii competitivității, pe de o parte, dar și un avantaj competitiv strategic [8].

Studiind literatura de specialitate, putem reitera că Brawn menționează că „sustenabilitatea este conceptul care se rezumă la capacitatea de susținere și este folosit de multă vreme de biologi, însă până acum a fost doar rareori luat în considerare de economiști”. A venit timpul când economiștii, și nu numai ei, trebuie să ia în considerare „capacitatea de susținere” a resurselor pentru realizarea oricărei activități, indiferent de organizația în care se desfășoară [13].

Totodată, Ruckelshaus, 1989, în studiile sale, elucidează că sustenabilitatea este „doctrina de urgență prin care dezvoltarea și progresul economic trebuie să aibă loc și să se mențină de-a lungul timpului, în limitele stabilite de ecologie în sensul cel mai larg – prin interdependența ființelor umane și slujbelor lor, biosferei și legilor fizicii și chimiei care o guvernează. Rezultă că protecția mediului și dezvoltarea economică sunt într-adevăr procese antagonice” [9]. Din interpretarea abordării conceptuale, specificăm că cercetătorul înțelege prin sustenabilitate o cooperare dintre bunăstarea economică și dezvoltarea societății, o interacțiune eficientă dintre latura economică, socială și de mediu. Astfel, dacă dorim să manifestăm un comportament sustenabil, trebuie să ne preocupăm de asigurarea unei echilibru dintre dimensiunea economică, socială și de mediu a sustenabilității. Deși, deseori, atingerea echilibrului pare a fi de nerealizat, totuși, aplicarea pârgھیilor, principiilor și metodelor eficiente ar putea susține atingerea echilibrului dorit.

Pe lângă aceasta, Muscoe, 2005, abordează sustenabilitatea din perspectiva *a reține sau a sprijini de jos*. „O comunitate trebuie să fie sprijinită de jos – de către locuitorii actuali și viitori. Unele locuri, prin combinarea specifică a caracteristicilor fizice, culturale și poate spirituale, inspiră oamenii să aibă grijă de comunitatea lor. Acestea sunt locurile în care sustenabilitatea are cele mai mari șanse de existență” [3, 10]. Din abordarea sustenabilității, putem reitera necesitatea de a consolida eforturile, la nivelul întregii societăți, de jos în sus, în vederea asigurării unui viitor mai bun, prin prisma preocupărilor manifestate pentru asigurarea echilibrului economic-social-de mediu.

Cercetătorul Davis, C., 2005, tratează sustenabilitatea din perspectiva rezultatelor, performanțelor generate de ea. Astfel, cercetătorul reiterează că „sustenabilitatea este mai mult un proces decât un

rezultat. De fapt, un membru al agendei comitetului privind orașele sustenabile a declarat că concep-tul major al sustenabilității este: [...] o călătorie, nu o destinație” [15]. Interpretând esența abordării sustenabilității, putem observa că sustenabilitatea nu este un rezultat, ci mai mult decât atât, este un proces dinamic, un demers complex, care manifestă implicații la nivelul funcționării sistemelor în ve-derea asigurării echilibrului. Sustenabilitatea este o călătorie, deci este un proces ce manifestă și im-plică mai mulți actori, stakeholderi, care pot influența pozitiv atingerea sustenabilității prin interme-diul comportamentului responsabil, prin consumul rațional, prin prisma preocupărilor față de viitorul societății, a mediului.

Pe de altă parte, Tavanti, M., 2010, în studiile sale, menționează că „sustenabilitatea nu este de-cât „a răspunde nevoilor prezentului, fără a compromite capacitatea generațiilor viitoare de a-și satis-face propriile nevoi”. În practică, sustenabilitatea este o preocupare colectivă pentru bunăstarea copii-lor noștri și a generațiilor viitoare” [19]. Interpretând abordarea, descoperim că cercetătorul punctea-ză, în prim plan, preocupările manifestate de generația prezentă pentru asigurarea viitorului, pentru a putea crea condiții mai bune generațiilor viitoare. Acest demers este unul complex, dat fiind faptul că implică eforturile întregii societăți în asigurarea echilibrului economic-social-de mediu.

În opinia noastră, *sustenabilitatea reprezintă procesul de asigurare a dezvoltării și progresului, în contextul asigurării unui echilibru dintre securitatea ecologică, echitatea socială și bunăstarea economică, prin care generațiile prezente nu perturbază accesul generațiilor viitoare la resurse și manifestă un comportament responsabil față de viitor*. Considerăm că demersul de atingere a sustena-bilității este unul complex, dificil, însă realizabil prin prisma eforturilor consolidate la nivelul societă-ții, care poate fi materializat printr-un consum rațional, prin activități eficiente de reducere a impactu-lui negativ asupra mediului înconjurător.

În baza cercetărilor prezentate, semnalăm că fiecare universitate, în funcție de interesele, resur-sele dar și posibilitățile sale, poate implementa anumite activități în atingerea sustenabilității.

În același context, pentru a putea efectua o evaluare a demersurilor de atingere a sustenabilității la nivelul instituțiilor de învățământ superior, considerăm utilă și relevantă analiza strategiilor de sustenabilitate a instituțiilor de învățământ superior, cu un sistem educațional dezvoltat, cu preocupări consolidate pe domeniul sustenabilității.

Cercetând strategiile de sustenabilitate ale țărilor scandinave, țări care se disting printr-un „sistem educațional valoros competitiv, axat pe principiile sustenabilității” putem reitera că, în opinia noastră, una dintre cele mai consistente strategii este Strategia Universității KTH din Stockholm, Suedia. Ana-lizând măsurile realizate de către Universitatea KTH din Stockholm, Suedia, observăm că fiecare dintre aceste măsuri punctează demersuri clare, menite să racordeze universitatea spre atingerea sustenabilității [22].

Un element important pe care îl identificăm este un management eficient al sustenabilității uni-versitare, axat pe penetrarea culturii sustenabilității în viața, activitățile, acțiunile de zi cu zi ale uni-versitarilor [21]. Atât studenții, cât și cadrele didactice sunt implicați activ spre atingerea sustena-bilității prin prisma cursurilor, formărilor, cooperării cu stakeholderii universității. Un alt element im-portant este faptul că acele competențe de sustenabilitate formate studenților se regăsesc reflectate în lucrările elaborate de studenți, în care demonstrează preocupări, demersuri de atingere a sustenabilității.

Totodată, crearea campusului verde reprezintă o altă prioritate pentru acest centru universitar, unde se stimulează, motivează și încurajează utilizarea transportului eco, dar și implicarea studenților în reducerea emisiilor de CO₂.

Pe lângă aceasta, observăm că managementul universitar al Universității KTH este ancorat în implementarea și racordarea universității pe principiile sustenabilității, axat pe realizarea achizițiilor și investițiilor durabile, dar și a unui management eficient al utilizării resurselor. Astfel, putem fixa economisirea de energie electrică, termică, apă, gaze etc., care implică provocarea acestor valori atât în rândul studenților, cât și al cadrelor didactice. În același context, trebuie să remarcăm faptul că res-ponsabil de realizarea măsurilor este rectorul universității.

Din analiza efectuată, considerăm că strategia de sustenabilitate a Universității KTH din Stock-holm, Suedia, este una dintre cele mai reușite strategii de sustenabilitate focusate pe un management al sustenabilității universitare eficient care, prin cooperare, contribuie la sensibilizarea mediului academic în necesitatea de a minimiza efectele asupra mediului și de a dezvolta sisteme universitare sustenabile.

Alte experiențe de succes pe dimensiunea atingerii sustenabilității au fost înregistrate și de universități din Marea Britanie. Un exemplu este cel înregistrat de Universitatea din Worcester (Marea Britanie), ambițioasă să încurajeze o cultură care apreciază sustenabilitatea și are un angajament de lungă durată pentru a acționa într-un mediu sustenabil. Prima politică de sustenabilitate a fost adoptată în 2007, fiind revizuită anual și rămânând o valoare esențială, „promovând principiile sustenabilității prin activități de predare, cercetare și schimb de cunoștințe”, angajându-se, totodată, „să promoveze servicii și întreprinderi sustenabile, să promoveze o cultură care valorizează sustenabilitatea în arte [23].

Strategia de sustenabilitate a Universității Worcester identifică, în prezent, 12 domenii-cheie ale politicii, cuprinzând inițiative de la tehnici la comportament, care sunt concepute fie pentru a atenua impacturile negative, fie pentru a oferi programe pozitive pentru impact asupra diverselor comunități ale părților interesate.

Exemple specifice de inițiative de sustenabilitate promovate în cadrul Universității Worcester includ:

- investiții în cursuri de iluminare cu LED-uri;
- implementarea tuturor recomandărilor de la un audit al apei;
- schimbarea toaletelor și instalarea cabinelor de duș cu debit redus în campusuri.

Urmărind validarea și certificarea externă, în mai 2010, Universitatea Worcester a devenit cea mai bună Universitate din Anglia și a obținut premiul EcoCampusPlatinum pentru întregul campus [23].

Merită punctate și alte eforturi depuse de universitățile din SUA în domeniul sustenabilității, precum cele ale Universității din Michigan (Michigan SUA), unde cercetătorii Marans și colab. (2015), în lucrările lor, au raportat realizarea cu succes a unor schimbări operaționale și tehnice, dar nu au reușit în mod similar să încorporeze o cultură a sustenabilității [2]. Începând cu 2012, Universitatea Michigan a monitorizat studenții, personalul și facultățile în scopul conștientizării eforturilor universității respective în jurul inițiativelor-cheie ale sustenabilității (acțiunea climatică, reducerea deșeurilor și crearea de medii sănătoase).

Deși, nu sunt încă comparabile în mod direct, realizările Universității Worcester și ale Universității Michigan devin din ce în ce mai aliniate la atingerea ODD-urilor.

În final, putem evidenția faptul că universitățile, ca agenți ai schimbării, ca centre de cultură unde domină și se formează valori umane, competențe și abilități specifice, sunt obligate să implementeze, în activitatea lor, cultura sustenabilității [11,12]. Ea trebuie reflectată prin intermediul cursurilor și cercetărilor științifice axate pe teme de sustenabilitate, cultivate studenților, ca agenți ai schimbării.

O altă experiență de succes reprezintă crearea „Cercului de calitate EQPES UAIC” de către UAIC, care a fost creat în data de 24 septembrie 2019, în vederea atingerii sustenabilității în cadrul acestui centru universitar. Cercul de calitate EQPES UAIC are în componența sa cadre didactice, studenți, membri ai conducerii universității, dar și membri ai mediului de afaceri, membri ai societății civile, care se reunesc în vederea desfășurării în comun a activităților de suport, a efectuării de cercetări în domeniu, dezbateri pe tematica identificării de mecanisme moderne de evaluare didactică, predare din perspectiva obiectivelor sustenabilității [1, p. 288].

Cercul de calitate EQPES UAIC reunește diferiți reprezentanți atât ai societății civile, cât și ai mediului de afaceri, mediului academic, și fiecare își expune părerea/ propune diverse mecanisme eficiente de a crește calitatea procesului didactic de predare și evaluare a studenților, în vederea atingerii sustenabilității. Astfel, se creează o corelație dintre competențele ce trebuie dezvoltate studenților în mediul universitar, în vederea atingerii sustenabilității și necesitățile, așteptările angajatorilor. Datorită cercului de calitate crește calitatea procesului didactic, sporește încrederea angajatorilor în capacitățile studenților, se identifică măsurile concrete de atingere a sustenabilității prin prisma eforturilor conjugate la nivel de societate.

În vederea creării universității sustenabile, este necesar de reorganizat sistemul de învățământ în vederea inserării obiectivelor ce țin de sustenabilitate în activitățile zilnice ale universităților, odată cu integrarea sustenabilității în domeniile de cercetare, educație, care se vor axa pe formarea de competențe pliate sustenabilității. Acestea vor ajuta studenții să fie mai competitivi pe piața muncii, dar și să își realizeze cariere de succes [16, 17, 18].

Astfel, universitatea sustenabilă este acea universitate care îmbină armonios educația, cercetarea printr-un proces complex de asigurare a unui echilibru interdisciplinar în contextul valorificării opti-

me a mediului natural, a asigurării echității sociale și bunăstării economice prin realizarea unei colaborări cu stakeholderii implicați în acest proces [19].

Analizând centrele universitare din România, putem menționa că în cadrul conținutului curriculumurilor sunt prezente discipline ce țin de atingerea obiectivelor de sustenabilitate. Teodoreanu, I., în lucrarea sa, „Sustainable business education – a Roumanian perspective”, a realizat o cercetare prin prisma căreia a efectuat un screening al programelor și unităților de curs, al situației curriculare referitor la educația sustenabilă în România [20, p. 706-711].

Datele sintetice prezentate de Teodoreanu, I., în lucrarea sa, sunt redată în tabelului 1. Din datele tabelului, rezultă că în toate centrele universitare există mai multe unități de curs pe tematica sustenabilității: „Managementul mediului”, „Etica afacerilor” și „Managementul strategic” și „Managementul calității”.

Tabelul 1. Situația curriculară a educației sustenabile în centrele universitare din România

Topicuri	Centre universitare				
	București	Cluj-Napoca	Iași	Brașov	Constanța
Cursuri specifice					
Managementul mediului	x	x	x	x	x
Economia mediului			x		
Dreptul mediului		x			x
Ecologie	x	x		x	
Dezvoltare sustenabilă		x			
Sustenabilitate					
Etica afacerilor	x	x	x	x	x
CSR (Responsabilitate socială)					
Antreprenoriat și inovare	x	x	x	x	
Management strategic	x	x	x	x	x
Managementul calității	x	x	x	x	x
Management intercultural	x		x		
Managementul comunității					

Sursa: [20, p. 706-711]

Totodată, putem remarca că doar în unele centre universitare există așa cursuri precum: „Economia mediului” – această unitate de curs este prezentă la centrele universitare din Iași; „Dezvoltarea sustenabilă”, prezentă la Cluj-Napoca și „Managementul Intercultural” la Iași și București. Totodată, unele cursuri precum „Sustenabilitate”, „CSR”, „Managementul comunității” nu sunt prezente în nici un centru universitar.

În acest sens, este necesară realizarea unui screening al conținuturilor tematice, al unităților de curs axate pe sustenabilitate prezente în programele de studii, în cadrul centrelor universitare Universitatea de Stat „Alecă Russo” din Bălți, Academia de Studii Economice din Moldova, Universitatea de Stat din Moldova, Universitatea Tehnică din Moldova, Universitatea „Bogdan Petriceicu Hasdeu”.

În tabelul 2 este prezentat rezultatul screening-ului, al situației curriculare cu privire la emergența către educația sustenabilă în centrele universitare din Republica Moldova. Analizând situația curriculară în cele mai importante centre universitare din Republica Moldova, precizăm că în toate instituțiile de învățământ superior se regăsesc unitățile de curs precum: Managementul calității, Management strategic, Etica afacerilor/ Etica profesională.

Totodată, unele cursuri precum „Managementul mediului” nu se regăsește în curriculumurile ASEM, pe când în celelalte instituții de învățământ superior este prezent.

De menționat că, datorită ofertei educaționale mai largi în celelalte universități, această unitate de curs se regăsește la specialitatea „Ecologie” la USARB, USM, USCH. Totodată, la UTM această unitate se regăsește la specialitățile legate de „Energetică”.

Unitatea de curs „Ecologie” se regăsește doar la USARB și USM. Unitatea de curs „Dreptul mediului” se regăsește doar în cadrul instituției de învățământ superior USARB.

Pe lângă aceasta, putem menționa că unitatea de curs „CSR” se regăsește în cadrul universităților ASEM și USM în planurile de studii ale pregătirii studenților de la programele de studii pe domeniul economic.

Tablelul 2. Situația curriculară a educației sustenabile în centrele universitare din Republica Moldova

Topicuri	Centre universitare				
	ASEM	USARB	USM	UTM	USCH
Cursuri specifice					
Managementul mediului		✓	✓	✓	✓
Economia mediului					
Dreptul mediului		✓			
Ecologie		✓	✓		
Dezvoltare sustenabilă				✓	
Sustenabilitate (Managementul dezvoltării durabile)	✓				
Etica afacerilor/ Etica profesională	✓	✓	✓	✓	✓
CSR (Responsabilitate socială)	✓		✓		
Antreprenoriat și inovare	✓	✓	✓	✓	✓
Management strategic	✓	✓	✓	✓	✓
Managementul calității	✓	✓	✓	✓	✓
Management intercultural	✓		✓		
Managementul comunității					

Sursa: elaborat de autor

Totodată, unitatea de curs „Antreprenoriat și inovare” se regăsește în pregătirea studenților de la specialitățile economice în cadrul universităților cu unități de curs ca „Antreprenoriat” și „Management inovațional” în cadrul ASEM, USM, USARB, UTM, USCH.

Pe lângă aceasta, unitatea de curs „Managementul intercultural” este inclusă în planurile de studii ale studenților pregătiți în domeniul economic doar în cadrul ASEM și USM, la ciclul II – studii de master. Trebuie să remarcăm faptul că unitatea de curs „Dezvoltare sustenabilă” este o unitate de curs inclusă în pregătirea masteranzilor de la UTM.

De remarcat, de asemenea, că doar în cadrul ASEM este inclus cursul „Managementul dezvoltării durabile” în planurile de învățământ pentru studenții din ciclul II – studii de master, unde sunt abordate ODD-urile, dar și necesitatea de racordare a mediului de afaceri, instituțiile de învățământ superior la Obiectivele de Dezvoltare Durabilă. Totodată, așa unități de curs ca „Managementul comunității”, „Economia Mediului” nu sunt incluse în planurile de învățământ ale universităților propuse spre analiză.

Concluzii

Spre final, în urma analizei efectuate, putem reitiera că universitățile trebuie să-și evalueze procesul didactic, dar și structura planurilor de învățământ, în vederea includerii în planurile de învățământ a unităților de curs care ar ajuta la formarea și fundamentarea competențelor de sustenabilitate în vederea atingerii Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă. Considerăm necesare includerea următoarelor unități de curs: „Sustenabilitate”/ „Managementul dezvoltării durabile” în pregătirea viitorilor specialiști de la programele de studii economice, energetică etc.

Totodată, propunem implementarea unității de curs „CSR” cu preponderență la programele de studii economice, care ar ajuta viitorii specialiști să conștientizeze necesitatea de a manifesta un comportament etic față de toți stakeholderii de pe piață.

Pe lângă aceasta, considerăm că sistemul de învățământ din Republica Moldova trebuie să se reorienteze pe transformarea universităților în instituții de învățământ superior sustenabile, care să manifeste o activitate de succes, formând generații de tineri specialiști, capabili să desfășoare activități responsabile și să devină vectori ai schimbării, construind o societate sustenabilă.

În vederea alinierii instituțiilor de învățământ superior la atingerea sustenabilității, este necesară implementarea managementului sustenabilității universitare. În opinia noastră, managementul sustenabilității universitare este gestiunea sistemului complex universitar în direcția asigurării echilibrului economic, social, de mediu, a predării și cercetării într-un campus sustenabil, orientată spre formarea de competențe sustenabile integrate prin curriculum, competențe, valori, activități practice.

Bibliografie:

1. AGHEORGHIESEI, D.-T., ONOFREI, M. (coord.). *Ghid de bune practici pentru implementarea în cadrul UAIC a mecanismelor moderne de evaluare a calității proceselor de predare și evaluare*

- didactică din perspectiva principiilor sustenabilității*. Iași: Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, 2019. ISBN 978-606714-574-8
2. COGUT, G., CALLEWAERT, J., MARANS, R. *Links between Sustainability – Related Awareness and Behavior. The Moderating Role of Engagement*, 2019 [online]. [citată 10.03.2022]. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/334320986_Links_between_sustainabilityrelated_awareness_and_behavior_The_moderating_role_of_engagement
  3. CORTESE, A.D. The Critical Role of Higher Education in Creating A Sustainable Future. In: *Planning for Higher Education*, Vol. 31 No. 3, pp. 15-22, 2003. ISSN 0736-0983
  4. COTELNIC, A. Dezvoltarea personalului științifico-didactic ca sursă principală în asigurarea calității universitare. In: *Economica*, 4(94), 2015, pp. 32-39. ISSN 1810-9136. [online]. [citată 10.04.2021]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ru/vizualizare_articol/43126
  5. COTELNIC, A. Quality of Higher Education and Financial Autonomy. In: *Professional Education and Economic Needs of the Black Sea Region*, 2015, pp. 33-38. Chișinău: Departamentul editorial-poligrafic al ASEM. ISBN 978-9975-75-786-7. [online]. [citată 15.05.2021]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ru/vizualizare_articol/74618
  6. COTELNIC, A. Resursa umană – principal factor al calității managementului educațional. In: *Economica*, nr.2(104), 2018, pp. 244-247. ISSN 1810-9136. [online]. [citată 15.05.2021]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ru/vizualizare_articol/87352
  7. COTELNIC, A.; DOROGAIA, I. Modern models of quality assessment in higher education. In: *Sustenabilitatea: îmbunătățirea produselor destinate consumatorilor și planetei*, Ediția a 7-a, Chișinău, 2021. ISBN 978-9975-155-58-8. [online]. [citată 10.04.2021]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ru/vizualizare_articol/150458
  8. COVAȘ, L. Influența culturii organizaționale asupra sustenabilității întreprinderilor din Republica Moldova. In: *Culegere de articole selectiv ale Conferinței Științifice Internaționale „Competitivitatea și Inovarea în Economia Cunoașterii”*, 28-29 septembrie 2018, Chișinău, Vol. I, E-ISBN 978-9975-75-932-8
  9. ELLIS, R. *Task-Based Language Learning and Teaching*. Oxford: Oxford University Press, 2003. ISBN 978-019-442-1591.
  10. MUSCOE, M. *Chestnut Hill – A Sustainable Community Profile*. [online]. [citată 10.08.2021]. Disponibil: <https://placesjournal.org/assets/legacy/pdfs/chestnut-hill-a-sustainable-community-profile.pdf>
  11. POHOAȚĂ, I. *Filosofia economică și politica dezvoltării durabile*. București: Economica, 2003. ISBN 973-590-613-9
  12. POHOAȚĂ, I. *Strategii și politici europene de dezvoltare durabilă*. [online]. [citată 14.06.2021]. Disponibil: https://www.academia.edu/4588762/Strategii_si_politici_europene_de_dezvoltare_durabila
  13. SIMONIS, U. Lester R.Brown. *Plan B – Rescuing A Planet under Stress and A Civilization in Trouble*. [online]. [citată 12.09.2021]. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/225241327_Lester_R_Brown_Plan_B-Rescuing_a_Planet_under_Stress_and_a_Civilization_in_Trouble
  14. SOLCAN, A. Evaluarea satisfacției studenților privind învățământul online în perioada Covid-19. In: *Sustenabilitatea: îmbunătățirea produselor destinate consumatorilor și planetei*, Ediția a 7-a, Chișinău, 2021, pp. 50-57. ISBN 978-9975-155-58-8. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ru/vizualizare_articol/150470
  15. SOMERWILLE, M., WILLIAMS, C. *Sustainability Education in Early Childhood: An Updated Review of Research in the Field*. [online]. [citată 14.03.2021]. Disponibil: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1463949115585658>
  16. SUSLENCO, A. *Evaluation of the Potential of Higher Education Institutions in the Context of Achieving Sustainability*. In: *Journal Postmodern Openings*, Issue 13 (2), 2022, Iași, p. ISSN 2068-0236, e-ISSN 2069-9387. Disponibil: <https://lumenpublishing.com/journals/index.php/po/article/view/5009/3761>
  17. SUSLENCO, A. *Modelul dezvoltării inovaționale sustenabile universitare*, Iași, Tehnopress, 2022, 209 p. ISBN 978-6066-874-57-1.
  18. SUSLENCO, A. The Contribution of Innovative Changes to the Strategic Development of Universities in the Context of Achieving Sustainability. In: *Lumen Proceedings*, Vol.17, World LUMEN Congress/2021, Iași, Editura LUMEN, 2022, pp. 611-629. ISSN (on-line) 2601-2529. Disponibil: <https://proceedings.lumenpublishing.com/ojs/index.php/lumenproceedings/article/view/705/743>
  19. TAVANTI, M. Sustainable Value Management – Leading Organizations towards an Integrated Bottom Line. [online]. [citată 16.09.2021]. Disponibil: https://www.academia.edu/2928207/Sustainable_Value_Management_Leading_organizations_for_an_integrated_triple_bottom_line

20. TEODOREANU, I. Sustainable Business Education – A Roumanian Perspective. In: *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 2014, 109, pp. 706-711. ISSN 2076-8184.
21. VELAZQUEZ, L., MUNGUIA, N., PLATT, A., TADDEI, J. Sustainable university: what can be the matter?. In: *Journal of Cleaner Production*, Vol. 14 Nos 9/11, pp. 810-819, 2006. ISSN 0959-6526.
22. Strategia de sustenabilitate a Universității KTH din Suedia. [online]. [citat 18.07.2022]. Disponibil: <https://www.kth.se/en/om/miljo-hallbar-utveckling/overgripande-hallbar-klimat>
23. University of Worcester, 2016. [online]. [citat 30.08.2021]. Disponibil: <https://www.worcester.ac.uk/>